

6. Про міліцію: Закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-ХІІ. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-12/print1443098413862836>.

Савела Є.А.,
курсант навчальної групи ДР-642
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Науковий керівник:
Логвиненко Б.О.,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності, кандидат юридичних наук
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день перед Україною постають все нові виклики, відповідь на які є суттєвим фактором національної безпеки та конкурентоспроможності країни, і насамперед вони не можуть бути дані країною без належного рівня адміністративної спроможності органів державної влади, професіоналізму державних службовців, нових стандартів і процедур їх роботи, адекватних вимогам сучасного життя. Українська нація має давню адміністративну традицію, основні риси якої часто перегукуються із західно-європейською, починаючи ще з давніх часів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства та завершуючи сучасною добою зі дня проголошення незалежності України. Ланцюг розбудови державності, інституційного розвитку національної публічної адміністрації й державної служби неодноразово переривався періодами війн, поневолення та спроб асиміляції українців з іншими народами та державами, періодом перебування українських земель у складі Російської імперії у другій половині XVIII – на початку XX століття та Української РСР у складі Радянського Союзу. При цьому завжди правителі й керівники мали у своєму розпорядженні власну адміністрацію. У різні часи її склад, функції та повноваження, залежно від державного ладу країни, суспільної організації, історичної традиції й навіть особистих переконань державного утворення, були різного характеру, проте завжди подібні установи функціонували під безпосереднім керівництвом та контролем свого патрона й перебували у самій серцевині (часто утаємничій від загалу) державної політики. І тому саме метою нашої роботи буде

грунтовне визначення поняття патронатної служби та аналіз особливостей патронатної служби в Україні.

Почнемо саме з поняття патронатної служби. На теперешній час патронатна служба, відповідно до Довідника типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців – це сукупність працівників державного органу, які самостійно приймаються на посади членами Кабінету Міністрів України, головами місцевих державних адміністрацій згідно із штатним розписом і категорією, що відповідає посаді [1]. Патронатна служба (від лат. *patronatus* – стан або права патрона) – в Україні складова частина загальної державної служби [2, с. 461]. У свою чергу вона може складатися з помічника, радника, керівника прес-служби або інших посад, передбачених штатним розписом. Залежно від складності та кваліфікованості виконуваних обов'язків патронатна служба складається з різних посад як за своєю назвою, так і за своєю суттю. Проте на сьогоднішній день в законодавстві відсутнє поняття «патронатна служба», хоча даний інститут діє в системі публічного адміністрування. За своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча є і службою в державному органі, але суттєво відрізняється від державної служби. Щодо посад патронатних службовців, то будучі державними посадами, вони мають свою специфіку порівняно з посадами державних службовців, які знаходячись на службі у державному органі у своїй більшості здійснюють управлінські функції, виконуючи на своїх місцях прямі завдання та функції держави.

На думку Ю.П. Бітяк, то він вважає, що посади патронатних службовців не повинні відноситись до категорій певних посад державної служби, а їх працівники – до державних службовців присвоєнням рангів. Зокрема вчений зазначає, що як відомо, патронатні служби мають лише особи, що за своїм правовим статусом належать до політиків. [3, с.167] Серед таких службовців можуть бути іноземці, які відповідно до чинного законодавства України про державну службу не можуть перебувати на державній службі в нашій державі, а відтак і складати Присягу державного службовця. Патронатні службовці обслуговують діяльність відповідного політичного діяча(посадовця), надають йому технічну, інформаційну допомогу, виступають радниками, експертами тощо та обираються на посаду без конкурсу, у разі потреби може встановлюватися випробування, а також проводиться стажування державних службовців з метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей (працівники, які досягли пенсійного віку, до стажування не залучаються). Отже, законом не передбачене прийняття на ці посади осіб, які досягли граничного віку. Проте державні службовці, яким у встановленому порядку продовжено термін перебування на державній службі після досягнення граничного віку (60 років для чоловіків і 55 років для жінок), у виняткових випадках після закінчення цього терміну можуть бути залишені на державній

службі на посадах радників або консультантів за рішенням керівника відповідного державного органу. Це однак, не дає змоги стверджувати, що вони, як і усі інші державні службовці, виконують функції та реалізують повноваження відповідного органу. Відповідальність за свою діяльність такі особи несуть перед «патроном»- політичним діячем, а не перед державою. Сам політик визначає обсяг їх повноважень і відповідальності, функції. Тому, доцільно, щоб відносини службовців патронатної служби, які вперше зараховані на службу в державні органи чи їх апарат, регулювалися трудовим законодавством, щоб вони виконували свої повноваження на основі трудової угоди(контракту).Тому слід повністю погодитись із тим, що у позапрофесійну державну службу доцільно включити:

- Політичні засади;
- Посади патронатної служби;
- Допоміжні (обслуговуючі) посади». [4,с.23]

З цього приводу також висловлюються експерти Центру політико-правових реформ, які зазначають, що оскільки патронатні службовці обслуговують діяльність політичного діяча, то політик самостійно визначає функції працівників даної служби. А з огляду на особливий порядок зайняття ними своїх посад(без конкурсу, на розсуд «патрона») та звільнення, поширювати на працівників патронатних служб статус публічних службовців є нераціонально, і не зовсім коректно. На нашу думку було б доцільним створити департамент , управління, відділ, в який будуть включатися посади помічника, радника керівника прес-служби, та службовці прес-служби. [5,с.16]

Підсумовуючи наведене вище, можна дійти висновку, що поняття та особливість патронатної служби починається з прийняття на посаду, часу перебування на ній, обсягу покладених обов'язків і завдань та закінчується зі звільненням з посади, але досі багато питань у цьому напрямі чітко не врегульовані. Сьогодні законодавство з питань державної служби не відповідає багатьом нормам- приписам Конституції України,нормативні акти багато в чому неузгоджені. Зокрема, досі продовжується практика намагань врегульовувати відносини державної служби різними підзаконними актами, попри те, що Конституція України вимагає, щоб «організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби» визначалися виключно законами (п. 12 частини 1 ст. 92 Конституції України).За своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча є і службою в державному органі, але вона суттєво відрізняється від державної служби в Україні.

---

1. Наказ Головного управління державної служби України від 1 вересня 1999 р. № 65 «Про Довідник типових професійних характеристик посад державних службовців»

2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. К. : Укр. енцикл., 1998.

3. БитякЮ. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: Монографія.- Х.: Право, 2005.-304 с.

4. Юрій Сергійович Шемшученко, Вадим Борисович Авер'янов. Теоретичні засади вирішення проблеми державного управління в Україні / Юрій Сергійович Шемшученко, Вадим Борисович Авер'янов, Юрій Сергійович Шемшученко, Вадим Борисович Авер'янов. // Наукова думка. – 1995. – №1995. – С. 23.

5. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимошука В.П., Школика А.М. – К.: КонЮ, 2007. – 735 с.

Скорик Тарас Миколайович,
курсант 4 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Тенденції розвитку кримінально-правових відносин, складна внутрішньо- економічна ситуація в країні, морально-психологічні та соціально-рольові ознаки особи злочинця, на сьогодні, дали поштовх до появи категорії кримінальних правопорушень, які все частіше вчиняються такою категорією осіб як неповнолітні.

Допит – це, насамперед, форма спілкування в рамках кримінального провадження, проте, варто зазначити, що таке спілкування з самого початку є нерівним. Тому слідчому потрібно увесь час контролювати процес допиту від початку до його закінчення.

Допит, залежно від різних критеріїв, поділяється на ряд видів. Наприклад, залежно від віку допитуваної особи, традиційно виділяють допит малолітньої особи, неповнолітньої дитини та дорослої людини. В подальшому, залежно від процесуального статусу допитуваної особи, допит поділяється на: допит підозрюваного, свідка, потерпілого.

Залежно від вище вказаних особливостей, обирається і відповідна тактика проведення слідчої (розшукової) дії. Під тактичними прийомами проведення допиту, слід розуміти сукупність психологічних методів впливу на допитувану особу з метою отримання від неї правдивих відомостей, що мають значення для кримінального провадження. При обранні тактичних прийомів проведення допиту, слідчий повинен враховувати ряд факторів. По-перше, це вік особи та її процесуальний статус, наприклад неповнолітня особа. Неповнолітньою є особа у віці від 14 до 18 років, що в деяких злочинах складає його суб'єкт [1, с. 119-120].